

Høring – forskrift om regler for valg av Kirkerådet, tilhørende endringer i kirkeordningen og forskrift om endringer i forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet

Høringsnotat 19. desember 2022

Sammendrag

Kirkerådets sammensetning og valgordning ble sist endret med virkning fra 2020. Müller-Nilsen-utvalgets utredning *Samhandling i en selvstendig folkekirke* og rapporten til arbeidsgruppe 3 under Müller-Nilsen-utvalget vurderte Kirkerådets sammensetning og valgordning og fremmet forslag om noen endringer. I den etterfølgende høringen var det imidlertid kun en liten andel av instansene som tok til orde for endringer i sammensetningen. Kirkerådets sammensetning er regulert i kirkeordningen, og ikke i valgreglene. Det betyr at eventuelle endringer i sammensetningen må gjøres i kirkeordningen.

Kirkerådet vurderer å flytte det regelfestede kravet om at hvert bispedømme skal være representert i Kirkerådet fra ett regelverk til et annet; fra kirkeordningen til reglene for valg av Kirkerådet. Samtidig vurderes det om dette kravet til sammensetning skal gjelde for alle valgformer, siden det i praksis ikke er mulig å gjennomføre dette kravet ved forholdsvalg.

Kirkerådet vurderer samtidig om Kirkerådets sammensetning bør endres, ved en eventuell justering i antall prester. Kirkerådet har ikke tatt stilling til om det ønsker å foreslå en slik endring og ber om tilbakemelding fra høringsinstansene.

Når det gjelder valgordning, ga Kirkerådet i saken om kirkelig organisering til Kirkemøtet 2022 uttrykk for at de leke medlemmene i Kirkerådet bør velges enten basert på avtalevalg eller basert på forholdsvalg, samtidig som flertallsvalg ville bli videreført som en mulighet. Kirkerådet varslet samtidig at det ville legge til rette for en høring til bispedømmerådene om endringer i reglene om valg av Kirkerådet langs slike linjer, før Kirkemøtet 2023. Denne høringssaken følger opp dette.

1 Bakgrunn og innledning

I 2018 traff Kirkemøtet et overordnet prinsippvedtak om Kirkerådets sammensetning (sak KM 15/18). Dette ble fulgt opp med konkrete regelendringer i Kirkemøtet i 2019 (sak KM 07/19), slik at Kirkemøtet i 2020 kunne gjennomføre valg av Kirkerådet

etter de nye reglene. Kirkemøtet behandlet også en sak om valg av varamedlemmer for prestene i 2020 (sak KM 15/20), og regelverket ble fornyet etter ny trossamfunnslov uten innholdsmessige endringer i 2021 (sak KM 20/21).

Etter gjeldende valgforskrift velges Kirkerådet gjennom flertallsvalg. Det innebærer at flertallet kan velge hvem som sitter i Kirkerådet. For at et mindretall i Kirkemøtet skal bli representert i Kirkerådet må et flertall velge representanter fra mindretallet.

Arbeidsgruppe 3 om *Kirkelig demokrati og valgordninger* under Müller-Nilsen-utvalget har utredet og vurdert Kirkerådets sammensetning og valgordning (side 77–90). Også Müller-Nilsen-utvalgets rapport *Samhandling i en selvstendig folkekirke* vurderte dette (se side 79–80), og det var tema for den etterfølgende høringen (se høringsoppsummeringen for kirkelige instanser side 164–169). Nedenfor vil det gjøres nærmere rede for noen av vurderingene fra disse.

I etterkant av høringen har Kirkerådet i en saksorientering til Kirkemøtet uttalt at valgreglene til Kirkerådet skal sendes på høring i forkant av Kirkemøtet 2023 (sak KM 10/22 side 35–36), med utgangspunkt i at valgreglene bør åpne for avtalevalg og forhold valg.

I det følgende gjøres det først rede for spørsmål om endringer i Kirkerådets sammensetning, etterfulgt av nærmere bestemmelser om valgordning og valgreglene. I disse vurderingene redegjøres det for dilemmaer som må vurderes når en valgordning skal utformes. Deretter redegjøres det for økonomiske og administrative konsekvenser. Til slutt i dokumentet ligger forslaget til regelendringer.

2 Kirkerådets sammensetning – endring i kirkeordningen

2.1 Innledning

Med virkning fra 2021 er sammensetningen av Kirkerådet regulert i *kirkeordning for Den norske kirke* § 29 første ledd:

Kirkerådet består av elleve leke medlemmer, ett fra hvert bispedømme, en lek kirkelig tilsatt og fire prester valgt av Kirkemøtet og en biskop valgt av Bispemøtet. For hvert medlem velges det ett varamedlem.

Eventuelle endringer i sammensetningen krever derfor en endring i kirkeordningen. Som nevnt ble spørsmålet om Kirkerådets sammensetning vurdert i Müller-Nilsen-utvalgets utredning og arbeidsgruppe 3 om *Kirkelig demokrati og valgordninger*. Müller-Nilsen-utvalget foreslo at Kirkerådet skulle sammensettes av leder, 15 andre folkevalgte medlemmer av Kirkemøtet og preses i Bispemøtet, noe som også må ses i sammenheng med at utvalget foreslo at Kirkemøtet ikke skulle bestå av egne kategorier med prest og lek kirkelig tilsatt. I den etterfølgende høringen tok bare liten andel av høringsinstansene til orde for endringer. Forslaget om at

prester og leke kirkelig tilsatte ikke lenger skulle velges særskilt, fikk liten støtte. I sak KM 10/22 uttalte Kirkerådet følgende til Kirkemøtet:

De kirkelige valgreglene vil derfor i utgangspunktet bygge på dagens sammensetning, om ikke Kirkemøtet 2022 treffer prinsippbeslutning om å foreslå endringer. Alternativt vil Kirkerådet også kunne utrede og sende eventuelle forslag til endringer i kirkeordningen på høring av eget initiativ, i henhold til vanlig prosedyre.

Det var ingen av Kirkemøtets medlemmer som tok opp forslag om å treffe prinsippbeslutning om å foreslå endringer i Kirkerådets sammensetning i den aktuelle saken.

I en annen sak på samme kirkemøte, sak KM 11/22 *Kirkelige valgregler og tilhørende endringer i kirkeordningen*, ble det fremmet forslag om at «Kirkerådets sammensetning og regler for valg til Kirkerådet utredes og legges frem som sak til Kirkemøtet i 2023». Forslaget falt.

I tråd med det som ble lagt til grunn i Kirkerådets saksorientering til Kirkemøtet, reiser Kirkerådet spørsmål om det bør gjøres enkelte justeringer i kirkeordningen innenfor rammen av denne saken. Det gjelder Kirkerådets sammensetning, herunder spørsmålet om representasjon fra alle bispedømmer. Reguleringen av spørsmålet om representasjon fra alle bispedømmer foreslås flyttet fra kirkeordningen til valgreglene.

2.2 Kirkerådets oppgaver og ansvar

Over tid har det skjedd en utvikling hvor Kirkerådets oppgaver har blitt flere, og ansvaret har gradvis blitt større. Kirkerådet har fått et tydeligere arbeidsgiveransvar og økonomiansvar. Kirkerådet ivaretar fra 1. januar 2017 utøvelsen av det sentrale arbeidsgiveransvaret for rettssubjektet Den norske kirke. Kirkerådet er også ansvarlig for rammetilskuddet fra staten til Kirkemøtet, noe som utgjør 2 393 millioner kroner i 2023. Kirkerådet leder Den norske kirkes arbeid på nasjonalt nivå og forbereder og gjennomfører Kirkemøtets beslutninger. Kirkerådet har også selv myndighet til å vedta enkelte regelvedtak og har beslutningsmyndighet i enkelte liturgisaker. Kirkerådets rolle kan karakteriseres på ulike måter. Kirkerådet er et valgt, politisk organ for både rettssubjektet Den norske kirke og hele trossamfunnet. Samtidig får Kirkerådet tydeligere oppgaver som et «styre» i rettssubjektet Den norske kirke. Disse spørsmålene bør følges opp i arbeidet med ny kirkelig organisering, som en del av Kirkemøtets bestilling om å tydeliggjøre ansvaret til folkevalgte styringsorganer og deres valgte ledere, og styrke rammevilkårene. I sammenhengen her kan denne utviklingen tilsi at nye hensyn gjør seg gjeldende, eller at hensyn bør vektas annerledes, når Kirkerådets sammensetning og valgordning skal vurderes. På denne bakgrunnen, og som ledd i en skrittvis utvikling, vurderer Kirkerådet nå om det bør gjøres enkelte justeringer i Kirkerådets sammensetning.

2.3 Regulering av at hvert bispedømme skal være representert i Kirkerådet

I dag er det altså fastsatt i kirkeordningen at det skal være ett lekt medlem fra hvert bispedømme i Kirkerådet. Dette er et prinsipp som Kirkemøtet slo fast i 2018, noe det var bred tilslutning til i forkant. Det har sin begrunnelse i at Kirkerådet leder Den norske kirkes arbeid på nasjonalt nivå, og at det øverste utøvende organet i en landsdekkende folkekirke også må ha representasjon fra hele landet.

Utviklingen av Kirkerådets oppgaver og introduksjonen av ulike grupper i Kirkemøtet kan utfordre prinsippet om at alle bispedømmer fortsatt skal være representert i Kirkerådet. Spørsmålet blir om det i dag bør legges større vekt på at Kirkerådet har behov for ulike typer fagkompetanse for å ivareta det ansvaret Kirkerådet har, eller på at lederne fra de ulike gruppene i Kirkemøtet skal kunne bli representert i Kirkerådet.

Forholdsvalg (listevalg) av Kirkerådet, slik Kirkerådet har pekt på at det ønsker i saksorienteringen til Kirkemøtet 2022, vil i praksis ikke være forenlig med prinsippet om at hvert bispedømme skal være representert i Kirkerådet. Se nærmere om dette i avsnitt 3.3.

For å gi Kirkemøtet et handlingsrom i dette spørsmålet foreslår Kirkerådet en teknisk flytting av regelen om at hvert bispedømmeråd skal være representert i Kirkerådet fra ett regelsett til et annet; fra kirkeordningen til forskrift om regler for valg av Kirkerådet. En slik flytting åpner for at Kirkemøtet i valgreglene vil kunne gjøre unntak fra hovedregelen om representasjon fra hvert bispedømme.

2.4 Eventuelle justeringer i Kirkerådets sammensetning

Da Kirkerådets sammensetning sist ble behandlet, vedtok Kirkemøtet prinsipper om Kirkerådets sammensetning på ett møte (2018), og konkrete valgregler på det etterfølgende møtet (2019). Bakgrunnen var at valgreglene vil kunne utformes svært forskjellig, avhengig av hvilke premisser for sammensetning som blir lagt.

Hvis det skal gjøres endringer i sammensetningen, må forslag om dette sendes på høring slik at slike regelendringer er tilstrekkelig utredet til at Kirkemøtet kan treffe vedtak, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 2-4.

Spørsmålet om Kirkerådets sammensetning henger også til en viss grad sammen med Kirkemøtets sammensetning. Müller-Nilsen-utvalgets forslag om at Kirkerådet ikke lenger skulle ha særskilt representasjon av prest og lek kirkelig tilsatt, hang sammen med at utvalget mente at disse ikke lenger skulle være representert i Kirkemøtet på samme måte som i dag. Eventuelle større endringer i Kirkerådets sammensetning bør derfor gjøres i sammenheng med eventuelle endringer i Kirkemøtet sammensetning.

Det kan samtidig vurderes om det er rom for å gjøre noen *justeringer* i Kirkerådets sammensetning i denne omgangen, som et ledd i en skrittvis utvikling. Større endringer i sammensetningen vil kunne vurderes i en senere omgang. Kirkerådet ble fra 2020 utvidet med to medlemmer. Det er i dag 17 medlemmer av rådet, i tillegg til

at de tre lederne av hhv. Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og Den norske kirkes ungdomsutvalg møter fast med tale- og forslagsrett. Det kan vurderes om rådet bør reduseres noe i størrelse for å legge til rette for mer effektive møter.

Samtidig er det et spørsmål om balansen mellom prester og leke medlemmer i Kirkerådet bør justeres. Noen av medlemmene i arbeidsgruppe 3 under hovedutvalget for kirkelig organisering mente «at ordningen kan sies å gi en uforholdsmessig høy representasjon av prestene (..) i Kirkemøtet i Kirkerådet; 4 av de 11 prestene (...) vil sitte i Kirkerådet, med tilsvarende antall varamedlemmer» (side 80). I praksis betyr det at åtte av de elleve medlemmene i Kirkemøtet enten er medlem eller varamedlem til Kirkerådet.

Antallet prester i Kirkerådet har vært konstant siden Kirkerådet først ble opprettet i 1970, mens antallet leke medlemmer har blitt utvidet fra åtte til elleve. Kirkerådets oppgaver har endret seg betraktelig siden 1970, fra å være et sentralkirkelig forvaltningsorgan innen statskirkeordningen til å bli det utøvende organet («styret») for Den norske kirke etter endringene i relasjonen mellom stat og kirke. Det bør fortsatt være en representasjon av prester i Kirkerådet i tillegg til biskopen, men det kan vurderes om antallet prester bør reduseres. Kirkerådet vurderer flere alternativer og ønsker høringsinstansenes synspunkter på disse.

Dagens antall prester kan videreføres, antallet kan reduseres til to eller en kan redusere til én prest, jf. alternativene nedenfor.

Når det gjelder biskopen valgt av Bispemøtet, følger det av Bispemøtets forretningsorden § 6 at preses er medlem av Kirkerådet. Müller-Nilsen-utvalget foreslo at dette burde fremgå direkte av kirkeordningen. Kirkerådet foreslår å følge opp dette, ved å presisere at det er preses i Bispemøtet som er biskopen som sitter i Kirkerådet, med visepreses som vara. Dette er likt for alle alternativene nedenfor.

Alternativ A

Alternativ A innebærer at bestemmelsen om dagens sammensetning i Kirkerådet i hovedsak videreføres i kirkeordningen, men at kravet om at de leke medlemmene skal komme fra hvert bispedømme, flyttes fra kirkeordningen til annet regelsett. I dette alternativet legges det vekt på at Kirkemøtet med virkning fra 2020 vedtok en ny sammensetning av Kirkerådet. At det er flere prester i Kirkerådet, bidrar gjerne til at det blir bredde i synspunktene blant prestene, noe som kan være nyttig i liturgisaker mv.

Alternativet innebærer altså en videreføring av 17 medlemmer i Kirkerådet.

I dette alternativet vil kirkeordningen § 29 første ledd endres til følgende:

Kirkerådet består av elleve leke *medlemmer*, en lek kirkelig tilsatt og fire prester valgt av Kirkemøtet og *preses* i Bispemøtet. *Visepreses er vara for preses*. For hvert *øvrige* medlem velges det ett varamedlem.

Alternativ B

I alternativ B beholdes antallet medlemmer i Kirkerådet (17 medlemmer), men det gjøres en endring i antallet leke medlemmer og antallet prester. De leke medlemmene utvides fra elleve til 13, og antallet prester reduseres fra fire til to. Når det blir flere leke plasser i Kirkerådet, vil en lettere kunne ivareta at alle bispedømmer blir representert av leke medlemmer i Kirkerådet, samtidig som lederne av ulike grupperinger i Kirkemøtet i større grad vil kunne bli representert.

I dette alternativet vil kirkeordningen § 29 første ledd endres til følgende:

Kirkerådet består av 13 leke *medlemmer*, en lek kirkelig tilsatt og *to prester* valgt av Kirkemøtet og *preses* i Bispemøtet. *Visepreses er vara for preses*. For hvert *øvrig* medlem velges det ett varamedlem.

Dette alternativet vil kreve flere endringer i valgreglene, uten at disse er tegnet ut i forslaget nedenfor. Det vil blant annet måtte vurderes antall kandidater på valglisten ved flertallsvalg mv. og antall kandidater på innstillingen ved avtalevalg mv. Eventuelle følgeendringer i reglene for dette konkrete alternativet vil ved behov bli tegnet ut i etterkant av høringen.

Alternativ C

Alternativ C innebærer en reduksjon med to prester, slik at Kirkerådet skal bestå av elleve leke medlemmer, en lek kirkelig tilsatt og to prester valgt av Kirkemøtet og preses i Bispemøtet.

Alternativet innebærer at Kirkerådet består av 15 medlemmer.

I dette alternativet vil kirkeordningen § 29 første ledd endres til følgende:

Kirkerådet består av elleve leke *medlemmer*, en lek kirkelig tilsatt og *to prester* valgt av Kirkemøtet og *preses* i Bispemøtet. *Visepreses er vara for preses*. For hvert *øvrig* medlem velges det ett varamedlem.

Alternativ D

Alternativ D innebærer at Kirkerådet skal bestå av elleve leke medlemmer, en lek kirkelig tilsatt og en prest valgt av Kirkemøtet, og preses i Bispemøtet. Det utgjør totalt 14 medlemmer. Arbeidsgruppe 3 la vekt på at antallet medlemmer i Kirkerådet bør være et oddetall, for å unngå at møteleders stemme blir avgjørende i saker hvor det er stemmelikhet. I forlengelsen av dette kunne en ha vurdert om det bør være elleve leke medlemmer, i tillegg til lederen. Enkelte har hevdet at lederen, i mindre grad enn andre medlemmer i Kirkerådet, kan ivareta sitt bispedømmes perspektiv særskilt, siden lederen primært har et ansvar for å ivareta helheten. Mot dette kan det argumenteres med at alle medlemmene av Kirkerådet har et helhetlig ansvar for

hele kirken, og at ingen er valgt inn i Kirkerådet for å representere sitt bispedømme. Dette alternativet legger størst vekt på å redusere antallet medlemmer av Kirkerådet.

I dette alternativet vil kirkeordningen § 29 første ledd endres til følgende:

Kirkerådet består av elleve leke *medlemmer*, en lek kirkelig tilsatt og en prest valgt av Kirkemøtet og *preses* i Bispemøtet. *Visepreses* er vara for *preses*. For hvert *øvrig* medlem velges det ett varamedlem.

3 Valgordning og valgeregler

3.1 Innledning og avgrensning

I valgforskningen understrekes det at en valgordning er et resultat av kompromisser mellom grupper som kan ha svært ulike interesser knyttet til utformingen. Det finnes ingen ordning som fullt ut tilfredsstillende alle ideelle krav.¹ Uansett hvilken ordning man velger, vil det kunne dukke opp effekter som man ikke har tenkt på, eller som er i strid med det man ønsker. Valgordningen til Kirkerådet inneholder flere dilemmaer og ulike kabaler som må løses.

Kirkerådet har i sak KM 10/22 lagt til grunn at det beste vil være at valgreglene inneholder en åpning både for avtalevalg og forholdsvalg. Hvis de ulike listene som er representert i Kirkemøtet, kan bli enige om gjennomføringen av valget, kan valget av Kirkerådet gjennomføres som avtalevalg. Hvis det ikke er tilstrekkelig oppslutning om avtalevalg, vil valget kunne gjennomføres som forholdsvalg (listevalg). For å ta høyde for en situasjon hvor det eventuelt ikke er flere lister i Kirkemøtet, antok Kirkerådet samtidig at det kan være hensiktsmessig å videreføre en mulighet for flertallsvalg.

Innledningsvis er det nødvendig å avgrense hvem valgordningen med avtalevalg og forholdsvalg skal gjelde for.

Valget av leder er annerledes enn valget av de øvrige leke medlemmene til Kirkerådet. Etter dagens regler skal det avholdes en særskilt avstemning ved valg av leder, og til forskjell fra øvrige leke medlemmer er det krav om at leder velges med alminnelig flertall. Det forutsettes at Kirkemøtet fortsatt bør velge lederen ved alminnelig flertall, gjennom en særskilt avstemning. Lederen holdes derfor utenom avtalevalget. Slik er det også i kommuneloven, der det er fastsatt at lederen i folkevalgte organ skal velges ved flertallsvalg, jf. kommuneloven § 7-4.

Kirkerådet har i dag fire prester og én lek kirkelig tilsatt. Kirkerådet vurderer om det er aktuelt å foreslå endringer i antallet prester. Prest[er] og lek kirkelig tilsatt bør uansett holdes utenom avtalevalget og forholdsvalget, men bør heller velges særskilt gjennom flertallsvalg.

¹ Bernt Aardal (2010). «Den norske stortingsvalgordningen og dens politiske konsekvenser» i Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift nr. 2, 2010, s. 75–104.

Kirkerådet foreslår derfor at Kirkerådets leder velges av Kirkemøtet ved alminnelig flertall, at Kirkerådets øvrige leke medlemmer velges ved avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg, mens prest[ene] og lek kirkelig tilsatt velges ved flertallsvalg.

Når det åpnes for at de leke medlemmene kan velges ved enten avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg, er det fordi det ikke er gitt at tilstrekkelig mange av Kirkemøtets medlemmer vil kunne bli enige om en avtale om en felles innstilling etter reglene om avtalevalg. Da vil det være nødvendig å kunne gjennomføre valget enten som forholdsvalg eller som flertallsvalg.

3.2 Nærmere om avtalevalg ved valg av leke medlemmer

Avtalevalg er en valgform hvor grupperinger i Kirkemøtet kan gå sammen om et felles forslag til én, helhetlig innstilling som ivaretar en forholdsmessig sammensetning av grupperingene ved valget av leke medlemmer. Den godkjennes i sin helhet av Kirkemøtet med et kvalifisert flertall. Valgformen gir mulighet til å sikre at ulike grupperinger blir forholdsmessig representert i organet, uten at det er flertallet som avgjør hvem som skal bli representert fra mindretallet.

Avtalevalg benyttes også ved kommunestyrets valg av blant annet formannskap eller folkevalgte organer i kommunen, jf. kommuneloven § 7-7. Ved avtalevalg i kommunestyret er det krav om enstemmighet for at avtalevalg skal gjennomføres. Hvis ett medlem krever det, skal valget gjennomføres som forholdsvalg. Dette vurderes som for strengt for Kirkemøtets del. Det vil kunne oppfattes som urimelig om ett medlem kan hindre avtalevalg dersom de øvrige 115 medlemmene ønsker det. Samtidig bør det være krav om kvalifisert flertall for å kunne gjennomføre et avtalevalg. Hvis det hadde blitt satt et krav om alminnelig flertall, ville det gitt et flertall en enda større mulighet til å avgjøre hvilke medlemmer som blir valgt, enn om det gjennomføres en avstemning etter de ordinære reglene. Det kan fastsettes et kvalifisert flertall på for eksempel 2/3 eller 3/4, for at avtalevalg skal gjennomføres. Det foreslås derfor et krav om at det bør være 2/3 flertall om å gjennomføre valget som avtalevalg. Høringsinstansene bes om å vurdere om 2/3 flertall er riktig nivå, eller om kravet til avtalevalg bør ha enda større oppslutning for å kunne gjennomføres.

Ved avtalevalg etter kommuneloven er det fastsatt at valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer. Det foreslås at varamedlem for lederen også inkluderes særskilt her. I regelverket er det ikke tatt stilling til hvem som har ansvar for å utarbeide innstillingen. Det vurderes som at det heller ikke for Kirkemøtets del vil være nødvendig å regulere; dette er noe som grupperinger i Kirkemøtet er best egnet til å finne ut av uten nærmere regulering. Det vil være tilstrekkelig at innstillingen legges frem av et medlem av Kirkemøtet med forslagsrett. Hverken Kirkemøtets nominasjonskomité eller Kirkemøtets valgkomité vil ha oppgaver i forbindelse med utarbeidelsen av en slik innstilling. I prinsippet innebærer dette at det kan fremmes flere innstillinger av medlemmer og representanter med forslagsrett, men som følge av at det er et krav

om 2/3 flertall, må det forutsettes at forslagsstillerne som legger frem et forslag til innstilling, har bred støtte i Kirkemøtet.

Det er et spørsmål om det bør regelfestes at hvert forslag skal inneholde representasjon fra hvert bispedømme, jf. kapittel 2 over. Her er det to alternativer som Kirkerådet ber høringsinstansene om å vurdere særskilt:

- *Alternativ 1:* Det regelfestes at hvert forslag *skal* inneholde minst et medlem og et varamedlem fra hvert bispedømme, slik at alle bispedømmene blir representert når det gjennomføres avtalevalg.
- *Alternativ 2:* Det innføres ikke et krav om geografisk representasjon. Det innebærer at det blir opp til gruppene som går sammen om innstillingen, å ivareta geografisk representasjon i den grad de ønsker.

En kunne også ha vurdert om det skulle foreslås å regelfeste et krav om at ulike *regioner* skal være representert i innstillingen. Det vil imidlertid medføre kompliserte vurderinger av hvilke bispedømmer som naturlig vil høre til ulike regioner. Det kan også antas at Kirkemøtet, og gruppene i Kirkemøtet, uansett vil være opptatt av å ivareta representasjon fra hele landet.

Det forutsettes at et avtalevalg må oppfylle de kravene til representasjon av menn og kvinner og ungdomsrepresentasjon som ellers er fastsatt i regelverket. Det innebærer at det vil være et krav om at innstillingen må inneholde minst 40 prosent kvinner og 40 prosent menn og – om mulig – minst 20 prosent unge under 30 år. Det er nødvendig å ta et forbehold om «om mulig» fordi det kan tenkes at det ikke er nok innvalgte medlemmer i Kirkemøtet under 30 år til å oppfylle et slikt krav. Om det er nok innvalgte medlemmer under 30 år, *må* innstillingen inneholde så mange kandidater under 30 år.

Når det gjelder utformingen av innstillingen ellers, vil det være opp til grupperingene å bli enige. Kirkerådet legger til grunn at grupperingene blir enige seg imellom om hvor mange mandater, fra hvilke bispedømmer de enkelte mandatene skal komme og kjønnsfordeling grupperingene mellom, for å tilfredsstille kravene til innstillingen. Ut over det vil det være opp til den enkelte grupperingen selv å bestemme hvem av sine egne medlemmer som skal fylle plassen. Kirkerådet legger også til grunn at gruppene i forbindelse med utarbeidelsen av innstillingen sikrer at medlemmene så langt som mulig får et varamedlem fra sin egen gruppe. Samtidig kan det tenkes eksempler hvor en gruppe kan tenke seg å få en vara fra en samarbeidende gruppe, f.eks. hvis gruppene har inngått listesamarbeid ved valget til Kirkemøtet, eller at en gruppe som inngår i avtalevalget, kun har ett mandat i Kirkemøtet. Gruppene vil selv kunne ta hensyn til slike eksempler i forbindelse med utarbeidelsen av innstillingen.

De samiske representantene fra de tre nordligste bispedømmene og døvemenighetenes representant i Kirkemøtet kan i dag velges til Kirkerådet som leke medlemmer, men disse representantene er ikke valgt inn fra noen gruppering. Dersom disse skal bli representert, må grupperingene eventuelt ta dem med inn i innstillingen.

Kirkerådet foreslår etter dette følgende to alternative bestemmelser om avtalevalg:

<i>Alternativ 1 – med geografisk krav</i>	<i>Alternativ 2 – uten geografisk krav</i>
<p>§ 3-2. Avtalevalg <i>Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.</i></p> <p><i>Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Innstillingen skal inneholde et medlem og et varamedlem fra hvert bispedømme, og det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.</i></p> <p><i>Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Så langt det er mulig skal den også inneholde en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.</i></p> <p><i>Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.</i></p>	<p>§ 3-2. Avtalevalg <i>Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.</i></p> <p><i>Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.</i></p> <p><i>Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Så langt det er mulig skal den også inneholde en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.</i></p> <p><i>Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.</i></p>

3.3 Nærmere om forholdsvalg ved valg av leke medlemmer

Det forventes at det vil være ulike grupper innvalgt i Kirkemøtet etter kirkevalget i 2023. Når Kirkerådet tidligere har blitt valgt gjennom flertallsvalg, innebærer det at flertallet av medlemmene i Kirkemøtet har kunnet bestemme hvem som skal sitte i Kirkerådet. Et alternativ til dagens ordning er en valgordning som bygger på prinsippet om forholdsvalg, hvor ulike lister blir forholdsmessig representert. Kirkerådet mener det bør åpnes for forholdsvalg til Kirkerådet, dersom valget ikke blir gjennomført som avtalevalg.

Særlig om kravet til at alle bispedømmene skal være representert i Kirkerådet ved forholdsvalg

Arbeidsgruppe 3 under Müller-Nilsen-utvalget drøftet ulike måter for forholdsvalg til Kirkerådet, se kapittel 8.5.4. I den forbindelse vises det særlig til følgende vurderinger:

«Forholdsvalg er en modell som er komplisert å forene med at alle bispedømmene skal være representert. Ved å bygge videre på eksempelet i 8.3.4.1 kan dette illustreres.»

I dette eksempelet skulle det velges elleve leke medlemmer ved forholdsvalg, hvor det var tre grupper i Kirkemøtet. Gruppe A fikk mandat nr. 1, 3, 6, 8, 9 og 11, totalt seks mandater. Gruppe B får mandat nr. 2, 4, 7 og 10, totalt fire mandater.

Gruppe C får mandat nr. 5, ett mandat.

«I dette eksempelet er det tre grupper i Kirkemøtet, og hver av dem stiller liste ved valget av Kirkerådet. Hva skjer hvis alle tre listene har listetopper fra samme bispedømme, for eksempel Oslo? Da vil i utgangspunktet gruppe A få inn sin kandidat fra Oslo fordi de får mandat nr. 1, mens gruppe B og C sine listetopper vil falle ut fra Kirkerådet, fordi Oslos plass allerede er fylt. Mandat nr. 2 går til gruppe B, hvor nr. 2 på listen kommer fra Borg. Gruppe A og C vil dermed ikke kunne være representert fra Borg. Mandat nr. 3 går til gruppe A, fra Bjørgvin. Slik fortsetter det til gruppe C får mandat nr. 5. Det kan imidlertid tenkes at C kun har innvalgte kirkemøtemedlemmer fra de bispedømmene som allerede har blitt kåret. For at gruppe C skal kunne bli representert, vil man da måtte gå opp igjen til det mandatet fra bispedømmet hvor gruppe C har et innvalgt medlem fra. Det vil innebære at det vil være lite forutberegnelighet for de enkelte grupperinger hvem de kan regne med å få valgt inn i Kirkerådet, og de kan ende med at listetoppene ikke blir representert, med unntak av den største grupperingen.

Dette viser at kombinasjonen av forholdsvalg og at hvert bispedømme skal være representert, vil medføre en komplisert valgordning hvor det vil være vanskelig å forutse resultatet på kandidatnivå, ut over at de ulike grupperingene vil være forholdsmessig representert» (86–87).

Arbeidsgruppe 3 konkluderte derfor med følgende:

«Dette kan tilsi at hvis det skal være forholdsvalg, bør kravet om at hvert bispedømme skal være representert i Kirkerådet fjernes. Arbeidsgruppen mener i den sammenheng at det vil være et viktigere hensyn å ta at Kirkerådet gjenspeiler meningene i Kirkemøtet (substansiell representasjon), enn at Kirkerådet gjenspeiler geografiske hensyn (deskriptiv representasjon).»

Hensynet til at alle bispedømmer skal være representert i Kirkerådet, er et viktig hensyn som Kirkemøtet tidligere har fremhevet. I en landsdekkende folkekirke er det et viktig hensyn at alle landsdeler og bispedømmer er representert i det øverste utøvende organet. Dette hensynet må veies opp mot hensynet til at de ulike gruppene skal være representert i Kirkerådet på et forutsigbart vis, og at gruppene i størst mulig grad får mulighet til å bli representert av listetoppene sine. Avtalevalg og flertallsvalg vil kunne legge til rette for at alle bispedømmer blir representert, men et slikt krav vil være lite forenlig med ordningen for forholdsvalg. Det vurderes derfor som nødvendig å fjerne kravet om at alle bispedømmer skal være representert, i de tilfellene det gjennomføres et forholdsvalg.

Valgordningen vil bli komplisert og lite forutsigbar for medlemmene i Kirkemøtet, om det skal gjennomføres forholdsvalg kombinert med kravet om at hvert bispedømme skal være representert i Kirkerådet. Et alternativ til å oppheve kravet om at alle bispedømmer skal være representert i Kirkerådet ved forholdsvalg, vil være

at det ikke åpnes for forholdvalg. Da vil de to andre valgformene stå igjen: avtalevalg eller flertallsvalg.

Dersom det innføres en mulighet for forholdvalg, innebærer forslaget at det ikke vil være et krav om representasjon fra alle bispedømmene. Det betyr at det vil bli opp til gruppene i Kirkemøtet å ivareta en geografisk representasjon i Kirkerådet gjennom sine listeforslag.

Særlig om metode for valgoppgjøret

Arbeidsgruppe 3 har pekt på at forholdvalg til Kirkerådet kan benytte den samme metoden for valgoppgjør som ved valg av Kirkemøtet (St. Lagues metode), den metoden som benyttes ved offentlige valg (St. Lagues modifiserte metode) eller den metoden som benyttes ved forholdstallsvalg til formannskap etter kommuneloven (d'Hondts metode). Arbeidsgruppe 3 anbefalte at den samme metoden som benyttes ved valget av Kirkemøtet også bør legges til grunn ved valget av Kirkerådet. Forslaget til regelverk er i tråd med dette.

Det er et særlig spørsmål om det skal være mulighet for medlemmene av Kirkemøtet til å rette på stemmesedlene når det gjennomføres forholdvalg, for eksempel ved å gi tilleggsstemme til noen kandidater. En adgang til å rette på stemmesedlene vil gi Kirkemøtets medlemmer større innflytelse på valget av medlemmer i Kirkerådet, på bekostning av gruppenes muligheter til å styre hvem som skal bli valgt inn fra sin gruppe. For at valget ikke skal bli for komplisert foreslås det at det ikke skal være adgang til å gjøre endringer på stemmesedlene.

Forslaget til regler bygger ellers på reglene om forholdvalg i folkevalgte organer i kommunen.

3.4 Nærmere om flertallsvalg ved valg av leke medlemmer

En bestemmelse om flertallsvalg av leke medlemmer til Kirkerådet må anses som en beredskapsbestemmelse. Dette vil først og fremst være aktuelt hvis det ikke gjennomføres avtalevalg eller forholdvalg. Det må derfor først avklares om det er kandidater som fremmer forslag om avtalevalg. Hvis det ikke er tilfelle, må det avklares om det gjennomføres forholdvalg. Dersom ingen grupper i Kirkemøtet fremmer forslag til lister ved forholdvalg, må det gjennomføres flertallsvalg. Det forutsetter i så fall at det må være valgkomiteen som fremmer innstilling på bakgrunn av en prosess under Kirkemøtet.

Den gjeldende ordningen er en flertallsvalgordning med to valgomganger. Dette er begrunnet i at en slik ordning legger til rette for at Kirkemøtet kan ivareta sine målsetninger om at det skal være minst 40 prosent av hvert kjønn og minst 20 prosent under 30 år i Kirkerådet, ved at det får mulighet til å se an valgresultatet fra andre valgomgang før de siste medlemmene velges. Dersom Kirkerådet etter den første valgomgangen ligger an til å få overrepresentasjon av ett kjønn, og manglende representasjon av unge under 30 år, vil Kirkemøtet få anledning til å avgi stemmer på kandidater som vil kunne gjøre Kirkerådet mer balansert, jf. sak KM 07/19.

Siden ordningen med flertallsvalg er en beredskapsbestemmelse som antas å få liten praktisk betydning, vil det være et alternativ at ordningen med flertallsvalg forenkles, slik at det ved flertallsvalg kun gjennomføres én valgomgang (Alternativ 1). Dette alternativet vil forenkle både regelverket og valggjennomføringen.

Et annet alternativ vil være å videreføre muligheten for å gjennomføre to valgomganger ved flertallsvalg, slik at om lag halvparten av medlemmene velges i en valgomgang, hvorpå den andre halvparten velges i en annen valgomgang, slik ordningen er i dag (Alternativ 2). Kirkemøtet har tidligere lagt vekt på at denne ordningen gir Kirkemøtet mulighet til å se an valgresultatet fra den første valgomgangen før de siste medlemmene, og dermed i større grad mulighet til å unngå overrepresentasjon av et kjønn eller manglende representasjon av unge under 30 år.

Kirkerådet ber høringsinstansene om å gi tilbakemelding på dette spørsmålet.

Det foreslås å fastsette at flertallsvalget av leke medlemmer gjennomføres sammen med flertallsvalget på prest og lek kirkelig tilsatt, jf. nedenfor.

3.5 Nærmere om flertallsvalg ved valg av prester og lek kirkelig tilsatt

Etter gjeldende regler er det fastsatt at alle prester og lek kirkelig tilsatte i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Prestene og lek kirkelig tilsatt velges samtidig med Kirkerådets øvrige medlemmer, utenom leder, fordelt på to valgomganger. Først velges fem leke medlemmer, lek kirkelig tilsatt og to prester. Deretter velges de resterende fem leke medlemmene og to prester.

Spørsmålet om valg av prest og lek kirkelig tilsatt vil måtte utformes noe forskjellig, avhengig av det overordnede valget om antall prester som skal sitte i Kirkerådet. I regelutkastet er det forsøkt å ta høyde for dette ved at antallet prester settes i klammeparentes for å synliggjøre at regelen vil måtte utformes noe forskjellig, avhengig av antall medlemmer.

I utgangspunktet legges det til grunn at både prestene/presten og lek kirkelig tilsatt i de nye reglene bør velges som medlemmer i en valgomgang. Deretter bør det velges varamedlemmer i en annen valgomgang. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Hvis valget av leke medlemmer gjennomføres som flertallsvalg, bør både de leke medlemmene, prest og lek kirkelig tilsatt velges som medlemmer sammen med de leke medlemmene. Om flertallsvalget av leke medlemmer gjennomføres som én valgomgang, velges prestene/presten og lek kirkelig tilsatt i samme valgomgang. Om flertallsvalget av leke medlemmer gjennomføres som to valgomganger, bør lek kirkelig tilsatt og halvparten av prestene velges i første valgomgang, og de resterende prestene i andre valgomgang. Hvis det kun velges én prest, jf. alternativ D ovenfor, bør lek kirkelig tilsatt velges i en omgang og presten i den andre omgangen. Her er det en del ting som avhenger av hverandre og må ses i sammenheng.

Deretter bør det velges varamedlemmer i en annen valgomgang.

3.6 Nominasjonskomiteens rolle etter nye regler

I dagens ordning velger det siste Kirkemøtet i perioden en nominasjonskomité. Bispedømmerådene sender forslag til nominasjonskomiteen, og nominasjonskomiteen utarbeider på denne bakgrunnen en valgliste til Kirkemøtet. Etter gjeldende regler er det fastsatt at bispedømmerådene i de tre nordligste bispedømmene *bør* foreslå minst en same blant de tre leke medlemmene de skal foreslå. Dette faller da bort og vil måtte ivaretas av gruppene i Kirkemøtet.

Nominasjonskomiteen fremmer også forslag til medlemmer av Mellomkirkelig råd, Den norske kirkes klagenemnd og Den norske kirkes kontrollutvalg. Kirkemøtet velger også en valgkomité på sitt første møte i perioden, som forbereder andre valg og leder gjennomføringen av valgene på Kirkemøtet.

Forslagene om å åpne for avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg ved valget av de leke medlemmene betyr i praksis at nominasjonskomiteen ikke lenger vil ha en rolle med å forberede valget av de leke medlemmene. Det vil først bli klart om det ikke blir avtalevalg eller forholdsvalg på et sent tidspunkt, noe som tilsier at det blir valgkomiteen som under Kirkemøtet eventuelt må forberede et flertallsvalg. Fordi det følger av reglene at alle prester og alle leke kirkelig tilsatte er kandidater til valget av prester og lek kirkelig tilsatt, trenger man heller ikke en nominasjonskomité for å forberede valget av disse medlemmene til Kirkerådet.

I praksis innebærer det at det kun gjenstår at nominasjonskomiteen har ansvaret for å forberede ledervalget til Kirkerådet. Med ulike grupperinger i Kirkemøtet vil det være nærliggende at valgkomiteen vil kunne ta ansvaret for å ta imot og legge frem forslag på lederkandidater for Kirkemøtet. Det kunne tilsi at nominasjonskomiteen ikke videreføres. Samtidig har nominasjonskomiteen som nevnt også ansvaret for å forberede valget av Mellomkirkelig råds medlemmer fra Kirkemøtet, Den norske kirkes klagenemnd og kontrollutvalget. Dette kan tale for at nominasjonskomiteen videreføres. Høringsinstansene oppfordres til å ta stilling til dette spørsmålet. I forslaget til regler er nominasjonskomiteen inntil videre foreslått videreført.

Ved nyvalg og suppleringsvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget. Nyvalg i valgperioden skal skje dersom Kirkerådets leder eller Kirkerådet har gått av etter at et mistillitsforslag har fått flertall i Kirkemøtet. Suppleringsvalg er valg til en plass som står ubesatt.

Ved nyvalg vil Kirkerådet kunne velges basert på avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg. Det er først dersom nyvalget av Kirkerådet eller Kirkerådets leder gjennomføres som flertallsvalg, at valgkomiteen vil få en rolle.

Det foreslås å presisere at suppleringsvalg gjennomføres som flertallsvalg. I praksis gjennomføres det suppleringsvalg når det er en varaplass som står ubesatt. Det vil ikke være mulig å gjennomføre forholdsvalg når det kun er én plass som står ubesatt, og det antas at det ikke er like hensiktsmessig å gjennomføre et avtalevalg når det er snakk om én varaplass. Hvis varaplassen det er snakk om, kommer fra en gruppe som er valgt inn gjennom avtalevalg eller forholdsvalg, antas det at Kirkemøtet vil sikre at en kandidat fra den aktuelle gruppen blir valgt i suppleringsvalget.

3.7 Kjønnbalanse i Kirkerådet

Müller-Nilsen-utvalget foreslo at kvinner og menn skal være representert med minst 40 prosent i Kirkerådet etter valgoppgjøret. Gjeldende regler fastsetter at kvinner og menn skal være representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på valglisten, men det er ikke en garanti for at Kirkemøtet faktisk velger minst 40 prosent av hvert kjønn.

I høringen til Müller-Nilsen-utvalgets rapport delte høringsinstansene seg i tre grupper i spørsmålet om krav til balanse mellom kvinner og menn i Kirkerådet. Drøyt fire av ti hadde ingen merknad til spørsmålet, mens de øvrige delte seg i to omtrent jevnstore grupper, hvor nesten tre av ti mener kravet enten må være minst 40 prosent kvinner og menn i Kirkerådet etter valgoppgjøret, eller minst 40 prosent kvinner og menn på valglisten.

Med både muligheten for avtalevalg, forholdsvalg og flertallsvalg er det ulike muligheter for hvordan kjønnbalanse kan ivaretas ved valget av de leke medlemmene.

- Ved avtalevalg foreslås det å fastsette et krav om at innstillingen skal inneholde minst 40 prosent av hvert kjønn.
- Ved forholdsvalg foreslås det en mekanisme som både sikrer kjønnbalanse fra de enkelte listene på listeforslagene og etter valgoppgjøret.
- Ved flertallsvalg foreslås det å videreføre kravet om at valglisten skal inneholde minst 40 prosent av hvert kjønn, men at det ikke fastsettes bestemmelser om at dette skal gjelde etter valgoppgjøret.

Det presiseres at reglene om kjønnbalanse er gjort gjeldende for de leke medlemmene, dvs. ikke for prest og lek kirkelig tilsatt. Vurderingen er at det vil være vanskelig å utforme regler som kan ta hensyn til en eventuell underbalanse av ett kjønn når man ser hele Kirkerådets sammensetning som en helhet. Det legges i den forbindelse også vekt på at Kirkerådets sammensetning i stor grad har ivaretatt en kjønnbalanse, uten nærmere regler om dette.

3.8 Andre bestemmelser

Ellers foreslås det i hovedsak å videreføre andre bestemmelser i dagens valgforskrift, både når det gjelder nyvalg, suppleringsvalg, valgkomiteens rolle, stemmelikhet, fratredelse og mindre endringer. Bestemmelsen om at Kirkerådets medlemmer og varamedlemmer må være medlemmer av Kirkemøtet, foreslås også videreført.

4 Endring i virksomhetsreglene for Kirkerådet

I forlengelsen av forslaget til endring i valgreglene foreslår Kirkerådet også en endring i virksomhetsreglene for Kirkerådet. I *forskrift om regler om formene for bispedømmerådets virksomhet* er det fastsatt at «[b]ispedømmerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når biskopen (eventuelt fungerende biskop) og minst fem andre medlemmer er til stede og gir stemme i saken», jf. § 5.

Tilsvarende bestemmelse finnes ikke i virksomhetsreglene for Kirkerådet. Kirkerådet foreslår å fastsette at Kirkerådet bare «kan gjøre gyldig vedtak når *preses (eventuelt fungerende preses)* og minst halvparten av medlemmene, eller lovlig innkalte varamedlemmer, er til stede og avgir stemme i saken». Dette som et uttrykk for samvirkeprinsippet mellom tjenesten med ord og sakrament og valgte representanter for medlemmene («embete og råd»), for å tydeliggjøre at rådet ikke kan fatte vedtak uten at preses deltar. Forslaget til bestemmelse bygger på ordlyden i virksomhetsreglene for bispedømmerådet.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Antallet medlemmer i Kirkerådet vil ha betydning for kostnader i forbindelse med gjennomføring av møter, herunder reiseutgifter, overnatting, tapt arbeidsfortjeneste og møtegodtgjørelse. I gjennomsnitt anslås det at utgiftene per medlem er ca. kr 55 000 per år (inkludert tapt arbeidsfortjeneste). Kostnadene man har ved dagens sammensetning, inkludert deltakelsen til de tre lederne av Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og Den norske kirkes ungdomsutvalg, er anslått til ca. kr 1 045 000 per år. Leder av Kirkerådet holdes da utenom.

Ved en videreføring av samme antall medlemmer som i dag, vil kostnadene videreføres på samme nivå som tidligere.

Forslag til regelendringer som sendes på høring

Forskrift om endringer i kirkeordning for Den norske kirke

Fastsettes av Kirkemøtet X. august 2023 med hjemmel i lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd.

I

I kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd skal lyde:

Alternativ A	Alternativ B	Alternativ C	Alternativ D
Kirkerådet består av elleve leke <i>medlemmer</i> , en lek kirkelig tilsatt og fire prester valgt av Kirkemøtet og <i>preses i</i> Bispemøtet. <i>Visepreses er vara for preses.</i> For hvert <i>øvrig</i> medlem velges det ett varamedlem.	Kirkerådet består av <i>tretten</i> leke <i>medlemmer</i> , en lek kirkelig tilsatt og <i>to prester</i> valgt av Kirkemøtet og <i>preses i</i> Bispemøtet. <i>Visepreses er vara for preses.</i> For hvert <i>øvrig</i> medlem velges det ett varamedlem.	Kirkerådet består av elleve leke <i>medlemmer</i> , en lek kirkelig tilsatt og <i>to prester</i> valgt av Kirkemøtet og <i>preses i</i> Bispemøtet. <i>Visepreses er vara for preses.</i> For hvert <i>øvrig</i> medlem velges det ett varamedlem.	Kirkerådet består av elleve leke <i>medlemmer</i> , en lek kirkelig tilsatt og <i>en prest</i> valgt av Kirkemøtet og <i>preses i</i> Bispemøtet. <i>Visepreses er vara for preses.</i> For hvert <i>øvrig</i> medlem velges det ett varamedlem.

II

Endringen trer fra valget av Kirkerådet i 2024.

Forskrift om regler for valg av Kirkerådet

Fastsettes av Kirkemøtet X. august 2023 med hjemmel i lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke § 29 annet ledd.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Valgperiode. Nyvalg i valgperioden

Kirkerådets valgperiode er fire år fra Kirkemøtets første møte i bispedømmerådernes valgperiode frem til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperioden.

Kirkerådet tiltrer umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted. Ved nyvalg innenfor valgperioden tiltrer Kirkerådet straks det er valgt.

Mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, kan fremmes av minst ett medlem av Kirkemøtet.

Hvis mistillitsforslaget får alminnelig flertall, skal det velges en ny leder eller et nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

§ 1-2. Valgkomiteen. Hemmelig valg

Valgkomiteen leder valget og foretar valgoppjøret.

Valgkomiteen sørger for stemmesedler til den enkelte valgomgang.

Stemmegivningen kan i stedet gjennomføres ved bruk av elektronisk møtesystem.

Stemmegivningen er hemmelig.

§ 1-3. Valgbarhet

Kirkerådets medlemmer og varamedlemmer må være medlemmer av Kirkemøtet.

Kapittel 2. Valg av leder

§ 2-1. Nominasjon av leder

Kirkemøtet velger en nominasjonskomité på sitt siste møte i bispedømmerådenes valgperiode. Nominasjonskomiteen skal bestå av tre leke medlemmer, en lek kirkelig tilsatt og en prest. En av disse skal være under 30 år. Komiteen velger selv leder. En tilsatt i Kirkerådets sekretariat er sekretær for komiteen.

Bispedømmerådene kan komme med forslag til lederkandidater overfor nominasjonskomiteen.

Ved ordinært valg midt i valgperioden, kan bispedømmerådene komme med forslag til lederkandidater overfor valgkomiteen.

Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet.

§ 2-2. Valg av leder

Kirkemøtet velger først leder av Kirkerådet blant Kirkemøtets leke medlemmer ved særskilt avstemning. Det skal avgis stemme på én kandidat. Det er også adgang til å stemme blankt. Hvis ingen ved første stemmegivning får alminnelig flertall av de stemmer som er avgitt, holdes ny stemmegivning. Ved denne skal det bare stemmes på de to som ved første stemmegivning har fått flest stemmer.

Lederen velges for to år. Ved nyvalg velges lederen ut funksjonsperioden. Lederen kan gjenvelges. Kirkerådet velger selv nestleder for en periode på to år.

Kapittel 3. Valg av leke medlemmer

§ 3-1. Valgform

Kirkerådets øvrige leke medlemmer velges ved avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg.

<i>Alternativ 1 – med geografisk krav</i>	<i>Alternativ 2 – uten geografisk krav</i>
§ 3-2. Avtalevalg	§ 3-2. Avtalevalg

<p><i>Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.</i></p> <p><i>Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Innstillingen skal inneholde et medlem og et varamedlem fra hvert bispedømme, og det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.</i></p> <p><i>Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Så langt det er mulig skal den også inneholde en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.</i></p> <p><i>Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.</i></p>	<p><i>Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.</i></p> <p><i>Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.</i></p> <p><i>Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Så langt det er mulig skal den også inneholde en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.</i></p> <p><i>Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.</i></p>
---	--

§ 3-3. Listeforslag ved forholdsvalg

Forholdsvalg foregår på grunnlag av lister med forslag til kandidater. Listene skal være innlevert til Kirkerådet på forhånd. Grupper som er representert i Kirkemøtet, kan bare levere ett listeforslag hver. Antall navn på listen kan være dobbelt så høyt som antall medlemmer som skal velges. Kandidater fra en gruppe kan bare føres opp på gruppens listeforslag eller på en felleliste som utgår fra flere grupper.

Hvert listeforslag skal så langt det er mulig sikre at kvinner og menn er representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på den enkelte listen. Så langt det er mulig skal den også inneholde en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Listeforslaget skal være underskrevet av minst ett medlem den gruppen som fremmer forslaget. Den som underskriver forslaget, må være medlem av Kirkemøtet.

§ 3-4. Valgoppgjør ved forholdsvalg

Ved valgoppgjøret fordeles de leke medlemsplassene på de ulike listene etter hvor mange stemmesedler hver liste har fått, ved bruk av delingstall 1, 3, 5, 7 osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller plassen den av listene som har fått flest stemmer. Har listene fått like mange stemmer, avgjøres valget ved loddtrekning.

Når det er avgjort hvor mange medlemsplasser en liste vil få, pekes medlemmene fra den enkelte listen ut i den rekkefølgen de står oppført på det innleverte listeforslaget.

Hvis en liste får minst fire medlemmer i Kirkerådet, skal hvert kjønn så langt det er mulig være representert med minst 40 prosent fra listen. Får listen to eller tre medlemmer i Kirkerådet, skal begge kjønn så langt det er mulig være representert fra listen. Viser det seg at utpekingen etter andre ledd vil føre til at kravene i første

eller andre punktum ikke blir oppfylt, skal kandidater fra det underrepresenterte kjønn rykke opp på listen inntil kravet er oppfylt.

Hver liste skal tildeles ett varamedlem for hvert medlem.

Varamedlemsplassene fordeles i samsvar med andre og tredje ledd.

§ 3-5. Valgliste ved flertallsvalg

Hvis valget ikke gjennomføres som avtalevalg eller forholdsvalg, skal valgkomiteen fremme en liste med 22 leke kandidater, to fra hvert bispedømme, ordnet bispedømmevis og i alfabetisk rekkefølge.

Valgkomiteen skal sikre at kvinner og menn er representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på valglisten. Tilsvarende skal valgkomiteen så langt det er mulig sikre at det er en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Valglisten skal slås sammen med valglisten for prest og lek kirkelig tilsatt etter § 4-1.

Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet. Slike kandidater skal føres opp på valglisten. Kandidatene ført opp på valglisten etter dette ledd er ikke omfattet av kravet i annet ledd.

<i>Alternativ 1</i>	<i>Alternativ 2</i>
<p>§ 3-6. Valg av medlemmer ved flertallsvalg</p> <p>Ved flertallsvalg velger Kirkemøtet ti leke medlemmer, ett fra hvert bispedømme som leder ikke ble valgt fra, sammen med lek kirkelig tilsatt og <i>prest/prester</i> etter § 4-2 annet ledd. Det skal avgis stemme på ti leke kandidater, én kandidat per bispedømme, en lek kirkelig tilsatt og <i>en prest/to prester/fire prester</i>. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.</p>	<p>§ 3-6. Valg av medlemmer ved flertallsvalg</p> <p>Ved flertallsvalg velger Kirkemøtet først fem leke medlemmer, sammen med lek kirkelig tilsatt og prest/prester etter § 4-2 annet ledd. De leke medlemmene skal velges fra bispedømmene leder ikke ble valgt fra. Det skal avgis stemme på fem leke kandidater, én kandidat per bispedømme, én lek kirkelig tilsatt [<i>og én prest/to prester</i>].</p> <p>Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende fem leke medlemmer [<i>og én prest/to prester</i>]. Det skal avgis stemme på fem leke kandidater, én kandidat per bispedømme, [<i>og én prest/to prester</i>]. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.</p>

§ 3-7. Valg av varamedlemmer ved flertallsvalg

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer ved flertallsvalg velger Kirkemøtet varamedlemmer i en egen valgomgang.

Kapittel 4. Valg av *prest[er]* og lek kirkelig tilsatt

§ 4-1. Valgliste ved valg av *prest[er]* og lek kirkelig tilsatt

Alle prester og leke kirkelig tilsatte i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Valgkomiteen fremmer derfor en valgliste med:

- a) de elleve leke kirkelig tilsatte, ordnet bispedømmevis, og
- b) de elleve prestene, ordnet bispedømmevis

Ved valg av varamedlemmer, fremmer valgkomiteen en valgliste med de gjenværende kandidatene som ikke er blitt valgt, ordnet bispedømmevis.

Ved nyvalg og suppleringsvalg i valgperioden kommer første og annet ledd til anvendelse så langt det passer.

§ 4-2. Valg av medlemmer

Etter valget av de leke medlemmene ved avtalevalg eller forholdsvalg velger Kirkemøtet en lek kirkelig tilsatt og *en prest/to prester/fire prester*. Det skal avgis stemme på en lek kirkelig tilsatt og *en prest/to prester/fire prester*. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke medlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke medlemmer, lek kirkelig tilsatt og prest[er] [i samme valgomgang/i to valgomganger] i henhold til § 3-6].

<i>Alternativ 1 – hvis én prest</i>	<i>Alternativ 2 – hvis flere enn én prest</i>
<p>§ 4-3. Valg av varamedlemmer Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer velger Kirkemøtet varamedlemmer for prest og lek kirkelig tilsatt i en egen valgomgang. For lek kirkelig tilsatt og <i>prest</i> skal det velges ett personlig <i>varamedlem</i>. <i>Stemmelikhet</i> avgjøres ved loddtrekning. I valgomgangen skal det avgis stemme på en lek kirkelig tilsatt og <i>en prest</i>. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt. <i>Om valget av leke varamedlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke varamedlemmer, varamedlem for lek kirkelig tilsatt og prest i samme valgomgang.</i></p>	<p>§ 4-3. Valg av varamedlemmer Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer velger Kirkemøtet varamedlemmer for prest og lek kirkelig tilsatt i en egen valgomgang. For lek kirkelig tilsatt skal det velges ett personlig varamedlem. For prestene skal det velges <i>to/fire</i> varamedlemmer i nummerert rekkefølge. <i>Stemmelikhet</i> avgjøres ved loddtrekning. I valgomgangen skal det gis stemme på en lek kirkelig tilsatt og <i>to prester/fire prester</i>. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt. <i>Om valget av leke varamedlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke varamedlemmer og varamedlemmer for lek kirkelig tilsatt og prester i samme valgomgang.</i></p>

Kapittel 5. Felles bestemmelser

§ 5-1. Stemmelikhet ved flertallsvalg. Forkasting av stemmesedler

Ved stemmelikhet ved flertallsvalg gjøres det omvalg mellom kandidatene som har fått like mange stemmer. Ved fortsatt stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

Valgkomiteen skal forkaste stemmesedler som er feil utfylt.

§ 5-2. Presentasjon av kandidater

Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet, alder, bispedømme og relevante opplysninger om kandidatene.

§ 5-3. Fratredelse

Hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter vedkommende å tre ut av rådet fra det tidspunkt ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt.

Har Kirkemøtet vedtatt mistillit til sittende leder i Kirkerådet, vil vedkommende være utelukket fra å stille til gjenvalg. Har Kirkemøtet vedtatt mistillit samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, vil fratredende medlemmer, inkludert leder, kunne stille til gjenvalg.

§ 5-4. Nærmere regler ved nyvalg og suppleringsvalg

Ved nyvalg og suppleringsvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget hvis det gjennomføres som flertallsvalg.

Ved nyvalg i valgperioden kan Kirkemøtet med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg. Hvis ikke setter valgkomiteen en frist for når listeforslag til forholdsvalg må fremmes. Valgkomiteen ber Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater til flertallsvalg innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden ber valgkomiteen Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden skal valgkomiteen fremme forslag på en til to kandidater til den plassen som står ubesatt. *Gjelder det valg av prest eller lek kirkelig tilsatt, anses alle prester og leke kirkelig tilsatte å være kandidater, jf. § 4-1 tredje ledd.*

Suppleringsvalg gjennomføres som flertallsvalg.

§ 5-4. Mindre endringer

Kirkerådet kan fastsette mindre endringer i reglene.

§ 5-5. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 14. november 2021 nr. 3434 om valg av Kirkerådet.

Forskrift om endringer i forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet

Fastsettes av Kirkemøtet X. august 2023 med hjemmel i lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke § 30 sjuende ledd.

I forskrift 14. november 2021 nr. 3246 om regler for Kirkerådets virksomhet gjøres følgende endringer:

§ 5. Vedtaksførhet

Kirkerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når *preses (eventuelt fungerende preses)* og minst halvparten av medlemmene, eller lovlig innkalte varamedlemmer, er til stede og avgir stemme i saken.

II

Endringen trer i kraft straks.